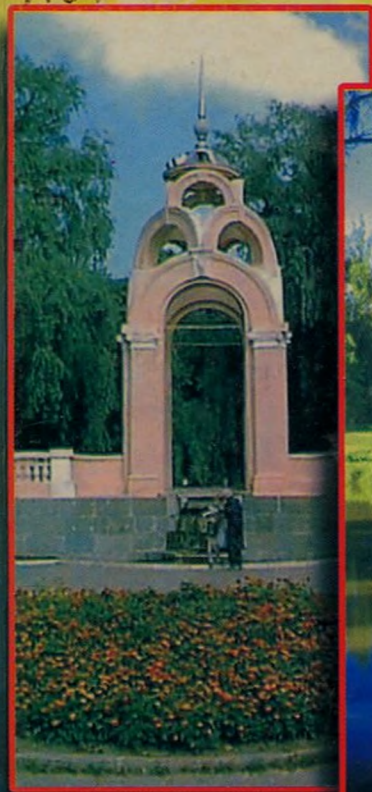

89
X91

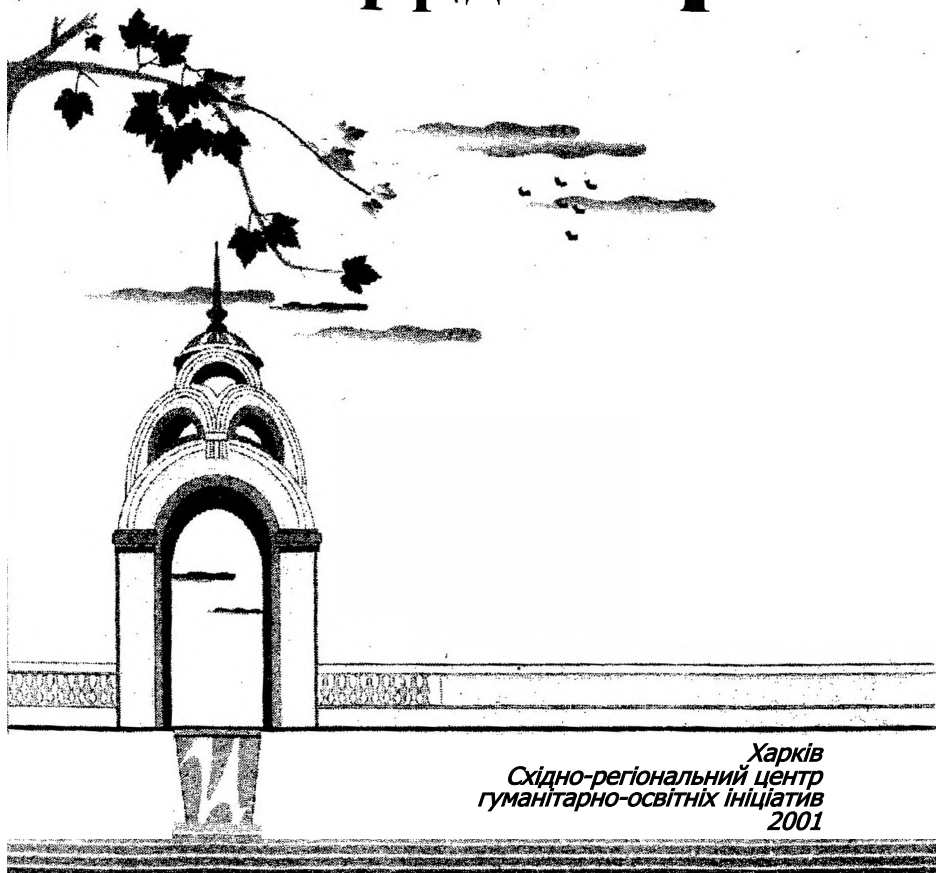
ХРЕСТОМАТІЯ

З ЛІТЕРАТУРИ РІДНОГО КРАЮ

Хрестоматія

з літератури

рідного краю

Харків
Східно-регіональний центр
гуманітарно-освітніх ініціатив
2001

ББК 94 УКР

X 91

За загальною редакцією О. Л. Сидоренка, члена-кореспондента АПН України, професора, доктора соціологічних наук

Упорядники: Т. В. Баратова, М. К. Возіянов, Н. Д. Залімська

Рецензенти:

О. П. Ковальова - доцент, кандидат філологічних наук Харківського державного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди

Н. П. Сосницька - методист Харківського обласного науково-методичного інституту безперервної освіти

Рекомендовано Харківським обласним науково-методичним інститутом безперервної освіти

X 91   **Хрестоматія** з літератури рідного краю – Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2001. – 416 с.

© Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2001

© Баратова Т. В., Возіянов М. К., Залімська Н. Д., упорядкування, 2001

© Рубан Г. Г., обкладинка, 2001

ISBN 966-7922-09-X

ЗМІСТ

ПЕРША ЛАСТІВКА..... 3

УСНА НАРОДНА

ТВОРЧИСТЬ

НАРОДНА ДУМА

Вдова Сірчиха-Іваниха.....5

НАРОДНІ ПІСНІ

Ой то з-за гори, з-за кручі.....7

Вой да на прийомі

галки в'ю.....8

Та і ходила ж та Валечка.....8

Маланка..... 8

НАРОДНІ ПІСНІ

ЛІТЕРАТУРНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Семен Климовський

Їхав козак за Дунай..... 9

ЛЕГЕНДИ,

НАРОДНІ ПЕРЕКАЗИ

Кошовий Сірко.....10

Сірентій Праворучник.....11

За царський

вінець - мазницю.....11

Відповідь

посланцеві Катерини II.....12

Нагорода за врятування.....12

ІЗ ЛІТЕРАТУРИ XVIII СТОЛІТТЯ

Григорій Сковорода

Розмова, звана Алфавіт,

чи Буквар світу.....14

Вдячний Еродій.....15

ІЗ ЛІТЕРАТУРИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТОЛІТТЯ

Василь Канніст

Ябеда..... 18

Степан Писаревський

«Де ти бродиш, моя доле?.....»..28

Василь Каразін

Речь о истинной и ложной
любви к Отечеству..... 29

Григорій Квітка-Основ'яненко

Підбрехач.....32

Петро Гулак-Артемівський

Дві пташки в клітці..... 35

ІЗ ЛІТЕРАТУРИ XIX СТОЛІТТЯ

Порфирій Кореницький

Вечерниці..... 36

Панько і Верста..... 38

Яків Щоголев

Порада..... 39

Вечірній дзвін,
вечірній дзвін..... 40

Володимир Александров

Я бачив, як вітер
березу зломив..... 41

Григорій Данилевський

Христос-сеятель.....43

МИТЦІ СЛОВА..... 50

**ІЗ ЛІТЕРАТУРИ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ -
ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ**

Іван Манжура
Сум..... 53

Борис Грінченко
Сірко..... 54

Павло Грабовський
До школи..... 57

Гнат Хоткевич
Моя автобіографія..... 59
Багатий і бідний..... 65

Христя Алчевська
Кобзарі..... 73
Пісня полонеників..... 73
МИТЦІ СЛОВА..... 74

**ІЗ ЛІТЕРАТУРИ
ХХ СТОЛІТТЯ**

Володимир Свідзинський
Негода..... 80
«Спи. Засни...»..... 81

Олександр Копиленко
Дитина 82

Олекса Слісаренко
Божевільний трамвай..... 88
Тиша..... 97

Олександр Семененко
Харків, Харків..... 98

Іван Сенченко
Де сім господинь,
там хата неметена..... 111

Подорож до Червонограда 112

Катерина Перелісна
Три правди..... 117
Молитва..... 126
Колядка..... 126
Щедрик..... 126
Христос воскрес!..... 127
Писанка..... 127

Дмитро Нитченко-Чуб
Вовчєня..... 128

Василь Мисик
Стара-стара..... 133
Вибори кошового..... 133

Леонід Первомайський
Слово..... 135

Борис Котляров
Жадана..... 137
Ветеран 138

Ігор Муратов
«Диктатор міг би і дожити...» 139
«Ну хай не голосом
пророка...»..... 140
«Бджола із карими очима...».. 140
Спокута..... 140
Треті півні..... 140

Володимир Добровольський
Трое в серих шинелях..... 141

Віктор Лагоза
«Ніколи не торкаю я рукою...» 147
Безхвостий їжак..... 148
Демократичний Кийок..... 148
Гімн..... 149

<i>Борис Слуцький</i>		<i>Юрій Герасименко</i>	
Как убивали мою бабку.....	150	«Єдине слово мовила: -	
«Где-то струсил...».....	151	Шануй...».....	189
<i>Михайло Кульчицький</i>		<i>Вукол Лопатін</i>	
Дождь.....	151	Криница.....	190
<i>Інна Христенко</i>		«Все проселки -	
Три любові.....	152	от отчего крова ...».....	191
<i>Іван Шаповал</i>		<i>Борис Силаєв</i>	
В пошуках скарбів.....	153	Колонна.....	192
<i>Саліх Замалєєв</i>		<i>Юрій Стадниченко</i>	
T-34.....	159	Не відкладайте	
<i>Леонід Лиман</i>		добрих справ.....	209
Повість про Харків.....	163	Зайчик.....	210
<i>Борис Чичибабін</i>		<i>Роман Левін</i>	
«Когда весь жар,		«Кто страшает; кто дрожит..	211
весь холод был изведен...»..	176	Мальчик из гетто.....	212
«И вижу зло,		<i>Зиновій Сагалов</i>	
и слышу плач...».....	177	Три жизни	
«В лесу, где веет Бог...».....	177	Айседоры Дункан.....	217
<i>Василь Боровий</i>		<i>Радій Полонський</i>	
Поетам 20-х років.....	179	Ешелон з Куряжа.....	225
Матері моїй Анастасії.....	180	<i>Віктор Тимченко</i>	
Майстри з Водолаги.....	180	«Чужа біда, й таке бува...» ..	229
<i>Інна Мельницька</i>		Богиня.....	229
«Господи, как я люблю		<i>Володимир Брюгген</i>	
лошадей!...».....	183	Із «Блокнотів».....	230
Когда не было лета.....	183	<i>Василь Омельченко</i>	
<i>Марлена Рахліна</i>		Маленький Мишка	
«Голоса улетающих птиц		из Большой Ынырги.....	232
умолкают...».....	188	<i>Римма Катаєва</i>	
		Украина.....	238
		Главная улица.....	239

<i>Роберт Третяков</i>		<i>Віктор Кулик</i>	
Грамота сліпих.....	240	«Вечір нарвав повен картуз...».....	266
<i>Василь Ворзуль</i>		Іду до річки.....	267
«Я лгу тебе, мама...».....	241	«Розбився об вечір день...» .	267
<i>Іван Пашков</i>		<i>Савелій Ципін</i>	
Вера.....	242	Схожість.....	268
<i>Микола Возіанов</i>		Січка.....	269
Традиція.....	243	<i>Олег Жихарєв</i>	
Теля з претензіями.....	243	Прорицатель.....	270
Гумористичний задачник....	244	<i>Микола Козак</i>	
Перший Млинець.....	245	Дивність.....	276
Чого так?.....	246	Двоколос.....	276
Не бере.....	246	«Одинокість для мене трагічна...».....	277
Треба вчитися.....	247	«А на вершечку птаха сумно плаче.....	277
Нічна пригода.....	247	<i>Іван Перепеляк</i>	
<i>Петро Василенко</i>		Бунт	278
Пісні — Україні!.....	248	Остання любов гетьмана....	283
Шляхами кобзарів.....	248	<i>Олексій Бінкевич</i>	
<i>Аркадій Філатов</i>		Возвращение в Назарет.....	285
Предложение.....	249	«А надо бы раньше с поэтом дружить...».....	286
<i>Іван Маслов</i>		«И является наглая осень...»	286
Вечное.....	251	<i>Ігор Лагоза</i>	
<i>Анатолій Мірошніченко</i>		А я поїхав!.....	287
Проводи в сентябре		У чому, власне, справа?.....	287
сорок первого года.....	261	<i>Віктор Бойко</i>	
<i>Валерій Замєсов</i>		Літо, 1953.....	290
«Україна моя...».....	262	Осінь, 1972	291
<i>Володимир Родіонов</i>		<i>Павло Гулаков</i>	
Доброта.....	263	«Так заведено Богом...».....	292
Материнские прощєния.....	264		
<i>Євген Філімонов</i>			
Пєсьн о потопе.....	265		

<i>Сергій Шелковий</i>	Эпитафії	307
«Доживем до весни...».....		293
<i>Володимир Зайда</i>	<i>Ірина Глебова</i>	
Ребятя, не боись!.....	Санний слід.....	308
	Калка.....	313
<i>В'ячеслав Романовський</i> ^і	<i>Олександр Кучерський</i>	
Магія звуку.....	Святость родителів.....	314
Наголос.....		
У дива на виду.....	<i>Анатолій Перерва</i>	
Степове село.....	Полеміка.....	318
Принишкла сльоза.....	Левада	318
<i>Лідія Черенкова</i>	<i>Олексій Ковалевський</i>	
«От сердца к сердцу...».....	«Теплина і над нею	
«Приходить время,	лозняка...».....	320
мы приходим...».....	«Лози мої, лозенята...»	320
«Художник-сентябрь,	<i>Вікторія Добриніна</i>	
твоє творчество - чудо!...» ...	«Майський жук	
	шуршит в коробке...».....	321
<i>Микола Побелян</i>	<i>Леонід Тома</i>	
Молитва до Божої Матері ...	«Хоч скільки років тих	
«Лягли сніги...».....	пройшло...».....	322
<i>Олександра Ковальова</i>	<i>Степан Сапеляк</i>	
«У нас боги впрягалися	Наскельна сльоза.....	323
в плуги...».....	Синьооке видиво.....	323
Бджолиний ангел.....	Мій Харкове.....	324
«Полюбити цей світ	<i>Ніна Супруненко</i>	
не за щось».....	Рубаї.....	325
<i>Володимир Васильєв</i>	<i>Анатолій Стожук</i>	
«Припомнил давно...».....	Сова Міневри вилітає	
<i>Олексій Аулов</i>	в сутінках.....	326
Нежность.....	<i>Ірина Євса</i>	
Бродячий пес.....	«Ни один роман на свете...»	341
Фразы.....		
Скороговорка кар'єриста....		

<i>Ігор Лосієвський</i>		<i>Ірина Мироненко</i>	
Аким Нахимов	342	Новорічна притча.....	359
<i>Ольга Тараненко</i>		«Батька возять догідливо...»..	359
Мої Деркачі.....	349	«Баба так берегла...»	360
Видужування.....	349	<i>Тетяна Шамрай</i>	
«Грім у небі, громовиця...»..	349	«Я житиму	
«Якби уміла малювати...» ...	349	у цьому вітрячку...».....	361
Мамі.....	349	«Без солі хліб,	
<i>Володимир Верховень</i>		звичайно, можна їсти...».....	362
Історичне	350	<i>Наталія Маслова</i>	
«Усі поети - різні...».....	350	«Мы слушаем...».....	363
«З усіх молитов...».....	351	«По-детски беспокойные	
<i>Ніна Виноградова</i>		слова...»	364
«Длинный вечер		«Я падаю в пропасть	
на куски...».....	352	сомнений...».....	364
<i>Євген Сухарєв</i>		<i>Сергій Жадан</i>	
«Утром Нового года...».....	352	«Волога і різка,	
<i>Станіслав Мінаков</i>		мов контури дерев...».....	364
«Шелестела трава...».....	353	МИТЦІ СЛОВА	365
Поедание вишен.....	354		